

STN-BLADET

NR. 1. 2004 - ÅRGANG 15

Årsmøteinkalling • Årsmelding 2003

Buskapen ved NLH • Seminstatistikk

Gardsbesøk i Os i Østerdalen • Vekttabell for oksar

STN-Bladet 1-04 side 2

Elisabeth og Amund Wormstrands 39 Løkkmari etter 9049 Maro med sin 8. og siste kalv, ein oksekalv e 40512 Stor-Johan.
Løkkmari hadde ein 9 års middelavd på 4788 – 4,8 – 3,5 og er mor til seminokse 181 Løkk-Ruben. Foto: Wormstrand

Avslaget for sidet trønderfe og nordlandsfe

Avslaget for STN

Formann
Jostein Brenden
2643 SKÅBU
Tlf: 61 29 55 56
e-post: jostein@stn-avl.no

Nestformann
Amund Wormstrand
2219 BRANDVAL
Tlf: 62 82 51 30

Styremedlemmar
Marit Hoff
7865 JØA
Tlf: 74 28 69 78

Kjersti Reksen Sole
2685 Garmo
Tlf: 61 21 25 50

Kirsten S. Gjessing
2443 DREVSJØ
Tlf: 62 45 95 71

1. varamedlem
Ingvald Olsen
8316 Laupstad
Tlf: 95 05 45 67

Sekretær/ Kasserer
Atle Meås
Falløkken
2092 Minnesund
Tlf: 63 95 69 00

Livdyrkontakt
Helen Davey
2436 VÅLER S
Tlf/ Faks: 62 43 79 31
E-post: livdyr@stn-avl.no

Avslaget for STN

Adresse: Falløkken 2092 Minnesund
Tlf: 63 95 69 00   **Mobil:** 909 81 655
Kontortid: Onsdager 11.00 – 21.00
e-post: post@stn-avl.no
Internet: www.stn-avl.no

Framsida: 539 Unniros etter 9039 Ramik. Hos Aud Sveen og Werner Odden i Aurdal i Valdres.   Foto: A Meås

Ein triveleg gjeng hos Kåre Andersson i Magnor
Foto: H Blegen

Gode STN-vener

Midtvinters. Klårkalde med fullmåne og dagar med strålande sol. Finaste tida på året spør du meg! Fredfullt og vakkert. Dette er tida for organisasjonsarbeid og møter av alle slag. Da vi skal diskutere situasjonen i landbruket no og i tida som kjem. Det er mange og store utfordringar i vente, slik som WTO, EU og ikke minst den nye rovdýrmeldinga som er ute på høyring. Alt dette er avgjerande for bygdede Noreg og ikkje minst for oss som driv med dyr. Difor er det no meir enn nokon gong viktig at alle engasjerer seg i debatten og gjev sitt bidrag til at det verkeleg går opp for dei som styrer oss kor problema og moglegheitene ligg og kva konsekvensane kan bli for næringa og for landet vårt.

Eg trur mange politikarar rett og slett ikkje har greie på korleis ting er, og fungerer på bygdene. Dei trur at landbruk og bønder vil vi kome til å ha nær sagt uansett. Kanskje har dei rett, men kva slags landbruk vil overleva? Få og store "fabrikkar" eller dei mange familiebruka med tradisjonar, sætring, gamalrasekyr, miljø- og kulturlandskap og alt det positive det fører med seg og som ikkje minst turistnæringa har fått augo opp for?

Vi i styret i Avslaget for STN prøver til stadigheit å koma i dialog med sentrale politikarar som landbruks- og no seinast miljøvernministeren for å legge fram vårt syn og våre sterke sider og våre problem. Men det er ikkje lett for dei å finne tid til oss... Vi skal ikkje gje opp for det!

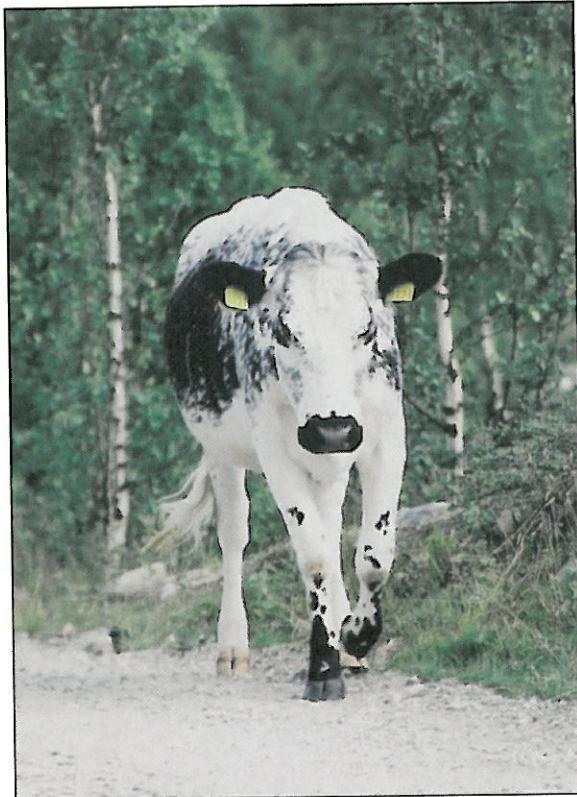
Det er straks årsmøtetid. Det var tanken at det i år skulle bli på Baroniet i Rosendal, men der vart dessverre bestillinga vår borte. Styret bestemta da å flytte møtet til Langen Gjestegard ved Røros. Ikkje noko därleg byte det, for på Langen har vi hatt triveleg årsmøte før og det er jo også ein plass med sterke og gode STN-tradisjonar. Så får vi heller kome attende til Rosendal seinare.

Når det gjeld andre ting som styret har arbeidd med i året, kan eg vise til årsmeldinga ein annan stad i bladet. Det vart på førra årsmøtet oppmoda om å finne ei anna form på Årsmøta, som kunne få fleir til å kome. Så mange konkrete forslag har vi ikkje fått, men vi har i år prøvd å gje det heile ei meir lokal tilknyting. Vi får foredrag om "mat frå Fjellregionen" ved Bjørn Huseklepp og om landbruket i Røros slik det var da Røroskua rådde grunnen aleine. Dette skulle begge vere interessante tema.

Elles er vi veldig opne for innspill om dette og alt anna, så møt fram og kom med ditt synspunkt!

Vel møtt på Årsmøtet!

Jostein

121 Litaros etter 9080 Solmann. Eigar er Rolf Petter Tørres, Røros.

Foto: HB

Årsmøtet 2004

Alle STN-interesserte blir med dette invitert til Årsmøte og medlemstreff. Årets treff var planlagt lagt til Rosendal i Hardanger, men dette må vente til neste gong.

I år møtes vi derfor på Langen Gjestegård ved Røros, som vi gjorde i 1992. Langen ligg i Hådalen 3 mil fra Røros, ved nordenden av Femunden. Følg skilt mot *Synnervika*, like sør for Røros sentrum.

Forutan vanlege årsmøtesaker, og heilt sikkert mykje godt ku-prat, vil det bli faglege innslag om ”mat frå Fjellregionen” ved Bjørn Huseklepp og om jordbruket i Røros i gamle dagar ved Randi Borgos.

Alle vel møtt til to trivelege dagar på Røros!

Program

Laurdag 13.mars

- 12.00 Lunsj
- 13.00 Årsmøte
(med innlagt kaffepause)
Årmelding, regnskap
Innkommne saker og valg
- 19.00 Festmiddag (STN-kjøtt!)
og årsmøtefest

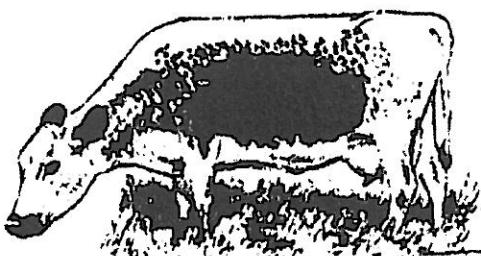
Søndag 14.mars

- 07.30 Frukost
- 09.30 Gardsbesøk i buskapar i Røros
og Nord-Østerdalen

Prisar Langen Gjestegard:

Fra fredag til søndag med mat og overnatting	980,-
Fra lunsj lørdag til frokost søndag mat og overnatting	620,-
Bare lunsj og middag på lørdag	320,-
Bare middag på lørdag	230,-

Påmelding til avslaget innan 1.mars på tlf: 63 95 69 00

Årsmelding 2003

Medlemmar av styre og nemnder i 2003

STYRET

Jostein Brenden, Skåbu
Amund Wormstrand, Brandval
Marit Hoff, Jøa
Kjersi Reksen Sole, Garmo
Kirsten Sundberg Gjessing, drevsjø

Formann
Nestformann
Styremedl
Styremedl
Styremedl

REVISORAR

Aslak Snarteland, Fyresdal
Einar Almaas, Høylandet

VARAREPRESENTANTAR

1. Ingvald Olsen, Laupstad
2. Toril Hårstadstrand, Leksvik
3. Unn Thorvaldsen Ånes, Mosjøen

SEKRETÆR/ KASSERAR

Atle Meås, Eidsvoll

VALGNEMND

Jan Morten Høglo, Namdalseid
Jostein Stige, Fauske
Odd Arne Espeland, Jondal

LIVDÝRKONTAKT

Helen Davey, Våler i Solør

Verksemda i året

Styret har i året hatt 4 styremøte. Det er behandla i alt 24 protokollførte saker.

Styret vurderte og fastsette kva for seminoksar som skal brukast i sesongen 2003/ 2004. Det er i året kjøpt inn 7 oksekalvar som er satt inn på GENO sin testingsstasjon i Øyer.

Årsmøte og medlemstreff vart arrangert på Ølken Hotell i Vestre Slidre, med 27 deltagarar 15. – 16.mars.

Antal 1.gongsinseminasjonar med STN-sæd sesongen 2002/2003 var 2156 Det er ein nedgang på 207 1.gongsinsemineringar, eller 8,8 %. Det var 789 produsentar som brukte STN-sæd i sin besetning. 62 færre produsentar enn året før, eller ein nedgang på 7,3%.

Ved årsskiftet hadde avlslaget eit sædlager på 75 574 dosar av 86 oksar.

I løpet av året vart det lagt inn ei eiga livdyrsida på Avlslaget sine heimesider. Livdrysida oppdatert ca ein gong pr månad. Det har vore ein god del elektroniske henvendelser i løpet av året. Også nokre frå utlandet (Sverige, Tyskland og Uganda)

Jostein Brenden var avlslaget sin representant i Norsk Bufe. Atle Meås var sekretær i Norsk Bufe frå 1.februar.

Helen Davey og Atle Meås representerte avlslaget på "Smakeriet" på Røros 16.oktober.

Atle Meås representerte avlslaget på Svensk Fjällrasavels stämma i Halland 31.juli – 2.august.

STN-Bladet

Etter forslag frå årsmøtet 2003, sponsa Avslaget produksjonen av videofilm om dei gamle norske storferasane med kr 50 000,-

Avslaget sendte forslag til nytt forskningsprosjekt til Institutt for Husdyrfag ved Norges Landbrukshøgskole, Ås. Det er planar om å sette STN-buskapen ved NLH inn i eit forsøk med økologisk mjølkeproduksjon frå hausten 2004. Avslaget foreslo at det burde forskast på proteinkvalitet og feittsyresamansettning i mjølka frå STN-kyr.

Sekretærstillinga vart auka frå 40 til 50% over ein periode på 2 år, frå 16.06. Den auka stillingsprosenten skal fortrinnsvis nyttast til reising og medlemsservice.

Prosjektet "En foreløpg karakteristikk av kjøttkvalitet i STN", som har vore eit samarbeid mellom Institutt for husdyrfag,

Matmerk og avslaget for STN blei avslutta, med gode resultat kva angår mellom anna mørheit på STN-kjøtt.

Avslaget vedtok å gi bort 20 doser av lagret på 85 doser av 9049 Maro (786 Maro SKB 76786) til Svensk Fjällrasavel. GENO flytta 50 doser av lagret etter Maro fra Halsteingård til Store Ree. På grunn av ein svikt i rutinane hos GENO vart desse dosane opptinte og øydelagde. Av dei gjenverande 35 dosane bestemte styret at Svensk Fjällrasavel får 10 stk. Vi har motteke ei beklaging fra GENO angåande uhellet.

STN-Bladet kom ut med 3 utgaver i året. Nr 2-2003 var fellesutgåve med "Fjällkon"

Eidsvoll 20.01.03
Atle Meås

11 år gamle 162 Velkom på beite hos Kirsten og Leif Gjessing, Drevsjø sept. 2003. Kua er fødd hos Ingrid Skancke på Røros, og er etter 9018 Sæther. Ho har ein 9 års middelavdrått på 4938 – 3,6 – 3,1.

Foto: A Meås

*Kvigene 253 Kvitros etter 9017 Ikaros og 252 Ramona etter 9163 Torres.
Hos Ole Sigbjørn Vangen, Dalsbygda sommaren 2003. Foto: H Blegen*

Besøk hos Ole Sigbjørn Vangen

I Vangrøsta i Dalsbygda i Os kommune i Nord-Østerdalen ligg garden Langen. Her i fjellbjørkeskogen 750 meter over havet, på austsida av Forelhogna Nasjonalpark og vel 3 kilometer fra nærmeste nabo bur Ole Sigbjørn Vangen. Hit kom han fra Ål i Hallingdal i 1975, og tok over garden etter eit syskenbarn av mor si.

Da Ole Sigbjørn overtok bruket ved Langensjøen var det 29 dekar dyrka jord og berre gamle hus på garden, som opprinnelig var ein gamal setervoll. Han har i si brukartid mellom anna bygd nytt våningshus, ny driftsbygning og dyrka i alt 110 mål jord. Med noko leigejord brukar han no ca 150 dekar. 1500 dekar bjørkeskog høyrer også til garden. Mjølkevota er på vel 60 tonn, og buskapen har i det siste lege på 12 – 13 årskyr. Buskapen har heile tida bestått av både STN og NRF. Han har no 3 STN-kyr som mjølkar, 2 drektige kviger og 2 kukalvar.

I 1975 var det to gamle STN-kyr på garden som Ole Sigbjørn også overtok. Den eine

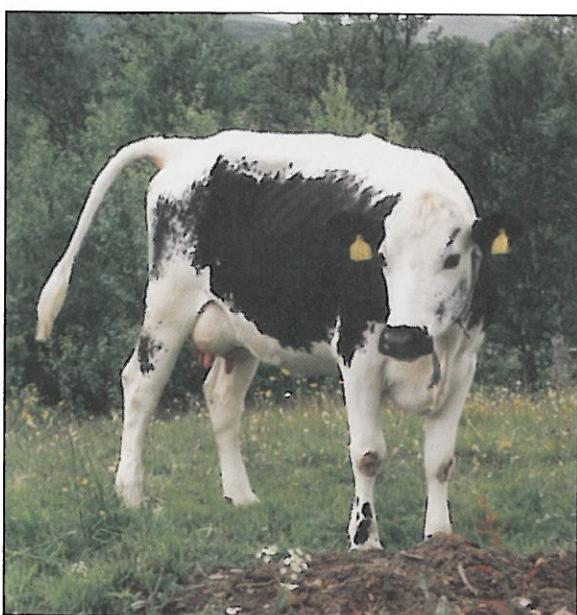
Dette gamle bildet fra 1973 viser dei to STN-kyrne som var på Langen da Ole Sigbjørn overtok garden. Kua til venstre er 4 Staslin etter 8989 Heid Gravaune. Til høgre ser vi 3 Vårfru etter 8923 Jons.

av desse, 3 Vårfru fødd 21.04.1964 etter 8923 Jons, vart stammor til alle STN-dyra som står i buskapen i dag. Så vidt eg veit er dette den siste ”oppinnelege” STN-buskapen som finst att i Nord-Østerdalen.

Eldste STN-kua i buskapen i dag er 7 år gamle 137 Frida etter 9038 Ruud. Frida er 6. generasjons etterkommar etter 3 Vårfru.

Foto: H Blegen

243 Lindros er etter 9179 Hopstad

3 Vårfru vart 14 år gamal, og hennar dotterdotter, 37 Frida etter 9021 Hårstad vart mor til seminoksen 9070 Sæther.

Kyrne beiter i bjørkeskogen og på fjellet om sommaren. Men her er oftast lang vinter, så datoene for beiteslepp ligg mellom 10. og 25 juni. Våren 2003 var uvanleg tidleg seier Ole Sigbjørn. Det var så vidt grønt lauv på bjørka til 17.mai. Det har skjedd berre to gonger på dei 30 åra han har budd på Langen.

Vinteren er ikkje berre lang, den kan også vere hard her oppunder fjellbandet. Og med 3 kilometer gardsveg som må brøyta før tankbilen kjem om morgonen blir det mang ein strevsam vintermorgon i snøfokk og mørke. Men vinteren har også rolege periodar, og da driv ofte Ole Sigbjørn med

to av sine hobbyar, slektsgransking og verving. Mange verv har han hatt og har han framleis i faglag, partilag og ideelle organisasjonar, så det er ein sosialt engasjert brukar på Langen. Når han da i tillegg er einsleg om alt arbeid ute og inne så er det ikkje vanskeleg å forstå at det er ein mann med stor kapasitet!

Det er elles dyra som er Ole Sigbjørn si største interesse. Han likar seg i fjøset, og brukar mykje tid på dyrestellet.

Han nærmar seg 60 år, og har vore gardbrukar i 30 av dei. Han seier det merkast på helsa og at han tek til å bli sliten etter så mange år med hardt arbeid. Han veit derfor ikkje kor lenge han kjem til å fortsette. Han har planar om å prøve å halde på i 3 år til, men det kjem så mange

nye krav og pålegg for den som driv mjølkeproduksjon at han ikkje er så sikker på om det går. Han vil ikkje gå på å gjere større investeringar no når han etter kvart vil gje seg som gardbrukar.

Ingen i slekta er interessert i å ta over Langen, i alle fall ikkje for å drive med mjølkeproduksjon. Han trur elles ikkje det er mange som kunne tenkje seg å bu på ein avsides plass som Langen i våre dagar, og er langt i frå optimist på fjellbygdjordbrukets vegne.

Bra var det i alle fall at Ole Sigbjørn da han kom til Langen bestemte seg for å ta vare på den STN-kuslekta som var på garden. Med det redda han ei av rasen sine verdifulle ku-liner for ettertida!

Kviga 239 Staslin er etter 9070 Sæther, så ho har "Langen-avstamming" både på mor- og farsida.

Foto: H Bleken

Nytt frå styret

I kjøttprosjektet

Det første kjøttprosjektet med STN-dyr er no avslutta. 17 dyr gjekk inn i forsøket, som gav spennande resultat både når det gjeld mørheit og smak. Dette kjem vi tilbake til i STN-Bladet nr 2-2004. Det blir arbeidd for å få til eit større forsøk der STN inngår, så det kan allereie no vere grunn til at den som har høve til det sett på oksekalvar til framföring.

II Oksetilbod

Det er vedteke å kjøpe inn oksekaval 279 "Espeland" frå Odd Arne Espeland, Jondal. Kalven har avstamming 9187 – 9155 – 9095 – 9088. Mora, 229 Venekoll er ei ung ku som har mjølka svært godt. Kalven er brunsidet og har 1,4 % innblanding.

III Til Norsk Bufe sitt årsmøte

Avslaget for STN meiner at tilskottet til bevaringsverdige storferasar ikkje skal gå til gardsoksar og ammekyr. I fjor vart det gjeve tiskott til 283 gardsoksar (i sum for alle dei gamle norske storferasane), noko vi meiner er svært mange fleir enn det reelle talet på gardsoksar som er i bruk. Vi ser heller ikkje ammekubesetningar som ein eigna metode for å ta vare på dei gamle norske storferasane.

Avslaget meiner også at punktet om gamle norske storferasar må tilleggast større vekt enn det som blir gjort i dag ved tildeling av kvoter til såkalte "historisk drivne bruk". Det bør vidare vere eit krav for å få slik kvote at produksjonen blir basert hovudsakleg på gamle norske storferasar.

IV Sædlager.

Avslaget hadde pr årsskiftet lagra 75 574 sæddosar av i alt 86 oksar. Styret gjekk

igjennom lagerlistene og gjorde følgande endringar:

Desse oksane blir tekne ut av lager:

9036 Sebu	9114 Morugg
9060 Bjøkne	9182 Magnor
9092 Nepås.	

Desse oksane reduseres til 400 dosar:

9043 Harsjøen	9061 Moen
9044 Havidal	9148 Nist.
9070 Sæther	

Grunnane til at desse oksane blir tekne ut/ redusert er fleire og forskjellige frå okse til okse. Det kan vere at dei har ein del innblanding av framandt blod, uheldig utvikling på mora, at dei har gjeve lågmjølkande døtre eller at dei representerer blodliner som vi har rikeleg av gjennom andre oksar. Elles gjeld som før at STN-oksane automatisk blir sperra for vanleg bruk når talet på dosar kjem ned på 300.

Denne gjennomgangen reduserte lagret med 5 oksar og 7050 sæddosar.

V Datamaskin

Det vart vedteke å kjøpe inn ei ny, mindre datamaskin til formannen da avslagets gamle er utslitn.

VI Miljøvernministeren

Avslaget har skrive eit brev til miljøvernministeren og påpekt viktige miljøvernaspekt ved det å ta vare på dei gamle norske storferasane. Vi håpar å kome i dialog med miljøverndepartementet om tiltak for å bevare dei gamle norske storferasane og viktige produksjonsmiljø der vi finn størstedelen av desse dyra. (for eksempel seterdrifta)

Semininstatistikk 1990 – 2003

Vi viser på neste side ei fylkesvis oversikt over talet på 1.gongsinseminasjonar gjort med STN-sæd frå og med seminsesongen 89/ 90 til og med sesongen 02/ 03.

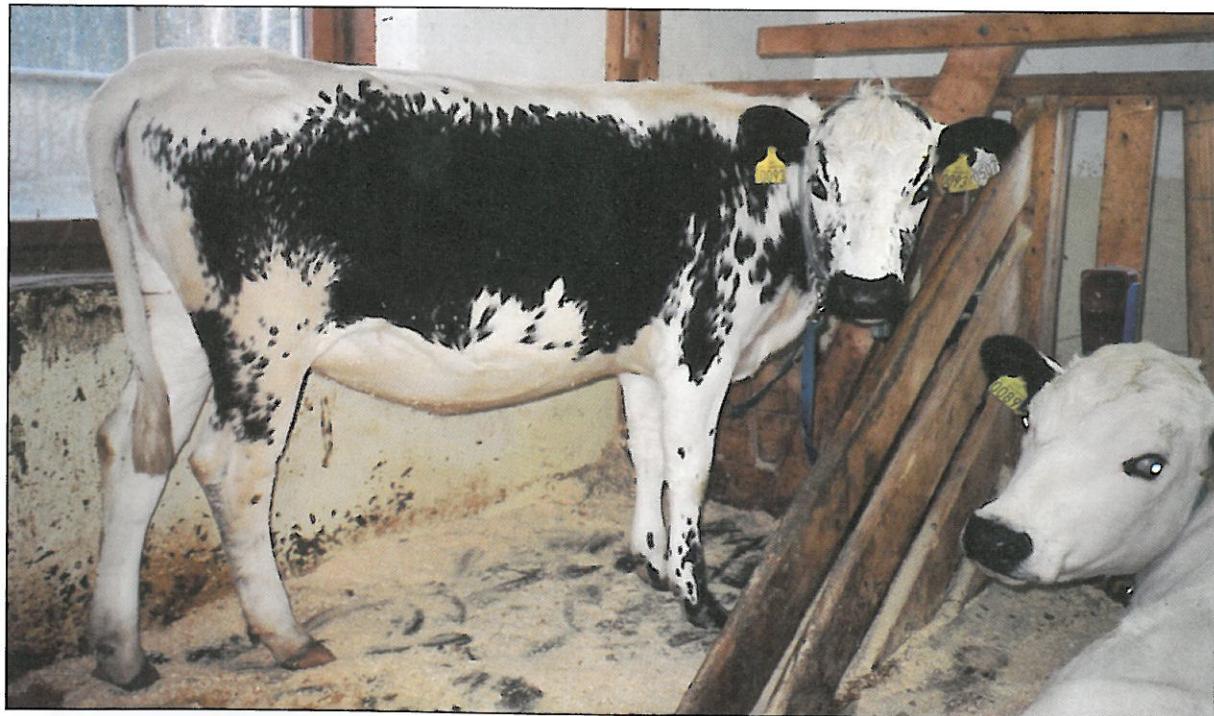
Det er fleire ting ein kan lese ut av denne tabellen, og det er mykje som har endra seg i løpet av desse 14 sesongane.

Det totale talet på 1.gongsinsemineringar auka raskt tidleg på 1990-talet, frå 926 i 1990 til heile 3602 i 1996. Sia har det gått jamt, men heldigvis ikkje like raskt nedover att. Vi prøver det vi kan for å bremse nedgangen, og håpar det snart vil stabilisere seg. Men hovudårsaka til at det no har gått den galne vegen finst i den rådande jordbrukspolitikken. Rasjonaliseringsskruen er stramma fleire hakk sidan 1996, og svært mange produsentar med små buskapar har gjeve opp drifta dei siste åra.

Men det er også andre ting enn ei lei utvikling i totalantal ein les ut av tala i

tabellen. I 1990 var framleis Sør-Trøndelag det desidert største fylket når det gjeld talet på insemineringar med STN. Dette fortsette fram til 1993, da Oppland overtok som STN-fylke nr ein. Oppland har sia berre auka forsprangen på Sør-Trøndelag, og har no lenge hatt over dobbelt så mange insemineringar gjort som Sør-Trøndelag. Ein kraftig tankevekkjar for Sør-Trønderane bør det vere at det no også i fylka Hedmark, Møre og Romsdal, Nordland og Nord-Trøndelag blir brukta meir STN-sæd enn i rasen sitt aller viktigaste "heimfylke".

At Oppland har vorte det største fylket for gamle storferasar (er også størst når det gjeld Telemarksfe og Dølafe) heng nok i første rekke saman med seterdrifta i Valdres og Gudbrandsdalen, bruk av utmarksbeite og små buskapar. Oppretthalding av den tradisjonelle seterdrifta og utmarksbeiting er derfor særskilt viktig også for framtidene for dei gamle norske storferasane.

507 *Dropla etter 9063 Elven. Fin kvige hos Stein Bie, Imsraoa.*

Foto: AM

STN-Bladet

Fylke / år	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03
Østfold	1	9	9	12	22	19	5	7	5	3	2	4	6	4
Akershus	5	16	12	31	23	35	39	45	43	38	48	37	48	51
Hedmark	155	200	252	305	431	417	456	431	418	387	386	356	298	255
Oppland	167	219	300	380	670	746	878	793	707	587	592	552	515	459
Vestfold	1	1	1	3		4			1	8	1			
Buskerud	7	11	34	42	90	87	103	92	94	92	78	87	78	70
Telemark	8	10	7	9	13	13	28	24	29	31	64	69	38	33
Aust-Agder	18	3	26	31	47	41	42	36	36	33	36	17	15	12
Vest-Agder	3	2	5	6	15	36	23	26	21	15	20	20	11	17
Rogaland	7	24	40	57	75	82	87	89	92	91	102	87	81	78
Hordaland	5	9	5	15	57	53	98	102	113	118	100	118	93	102
Sogn og Fjordane	22	21	33	40	76	73	107	109	106	99	115	129	121	91
Møre og Romsdal	90	147	212	268	328	331	342	354	320	272	252	247	216	233
Sør-Trøndelag	269	282	319	336	402	415	423	387	361	318	320	291	224	206
Nord-Trøndelag	81	84	122	215	319	316	342	320	308	280	120	137	228	210
Nordland	72	116	184	217	343	400	471	505	478	428	426	356	299	228
Troms	9	10	18	26	67	85	121	142	143	138	155	148	105	89
Finnmark	6	8	9	9	25	29	33	33	31	27	32	19	26	18
SUM	926	1172	1588	2002	3003	3178	3602	3495	3305	2957	2849	2682	2367	2156

Tabell over brystomfang, levendevekt og Slaktevekt for okser av norske storferaser

Av professor S. Berge
Henta frå særtykk av "Norsk Landbruk" nr 25 - 1952

Bryst- omfang cm	Dyrets alder					
	Under 2 år		2 – 2 $\frac{3}{4}$ år		3 – 8 $\frac{1}{2}$ år	
	Lev. vekt	Sl. vekt	Lev. vekt	Sl. vekt	Lev. vekt	Sl. vekt
111	101	49				
114	113	55				
117	125	60				
120	137	66				
123	150	73				
126	163	79				
129	176	86				
132	190	93				
135	204	100				
138	219	107				
141	234	115				
144	249	123	252	125		
147	265	131	267	134		
150	281	139	283	143		
153	297	148	299	151		
156	313	157	316	161	325	171
159	329	166	333	170	343	181
162	346	175	350	180	360	191
165	363	185	368	190	379	202
168	380	195	386	201	399	214
171	397	204	405	212	419	225
174	415	215	424	223	440	238
177	433	225	444	235	462	251
180	451	235	464	248	484	264
183	469	246	485	262	507	278
186			506	276	530	293
189			528	291	554	309
192			550	305	578	326
195			573	321	602	343
198			596	337	626	361
201			619	353	651	379

STN-Bladet

Bryst- Omfang cm	Dyrets alder					
	Under 2 år		2 – 2 $\frac{3}{4}$ år		3 – 8 $\frac{1}{2}$ år	
	Lev. vekt	Sl. vekt	Lev. vekt	Sl. vekt	Lev. vekt	Sl. vekt
204			643	370	676	402
207			667	388	701	421
210					727	441
213					753	457
216					780	479
219					807	500

Vi har tidligere i STN-Bladet (sist i nr 3-2003) hatt med tabellen som viser samanhengen mellom brystomfang, levandevekt og slaktevekt hos kyr av norske storferasar. Da enkelte har etterspurt tabellen for oksar, gjengir vi den her. Tala bygger på undersøkning av 342 oksar slakta ved fellesslakteriet i Oslo våren og hausten 1951. ” Tabellen passar betre for Dølafe, Telemarksfe og andre rasar av liknande type (STN, red.anm) enn den passar for raukolle og NRF ” Derfor vil vi tru at denne tabellen gjev eit rettare bilde av desse samanhengane for STN dyr enn det dagens måleband med kiloangjevingar tilpassa større rasar gjer. Sjølv om tabellen er over 50 år gammal.

**Gardsoksen 40550 Marius f. 10.06. 1998 Hos Gerd Inger Flå, Oppdal. Far: 40549 Oluf
Mor: 129 Maizell Morfar: 9101 Mirando.**

STN-buskapen ved Norges Landbrukskole

Det var i 1995 ein gjekk i gang med å bygge opp ein forsøksbesetning med STN-dyr ved Norges Landbrukskole på Ås. Det vart innkjøpt 13 dyr frå forskjellige produsentar i Oppland, Hedmark, Sør-Trøndelag og Nordland. 7 av desse dyra dannar grunnlaget for den buskapen som er ved NLH i dag.

Den som har prøvd, veit at det tek tid å bygge opp ein buskap i frå starten. Det har dei også fått erfare ved NLH. Sjølv om dei var heldige å få mange kukalvar, gjekk det fleire år før dei kunne ta til å sortere dyra noko særleg etter kvalitet. Tid tek det også å akklimatisere ein ny buskap til fjøs og

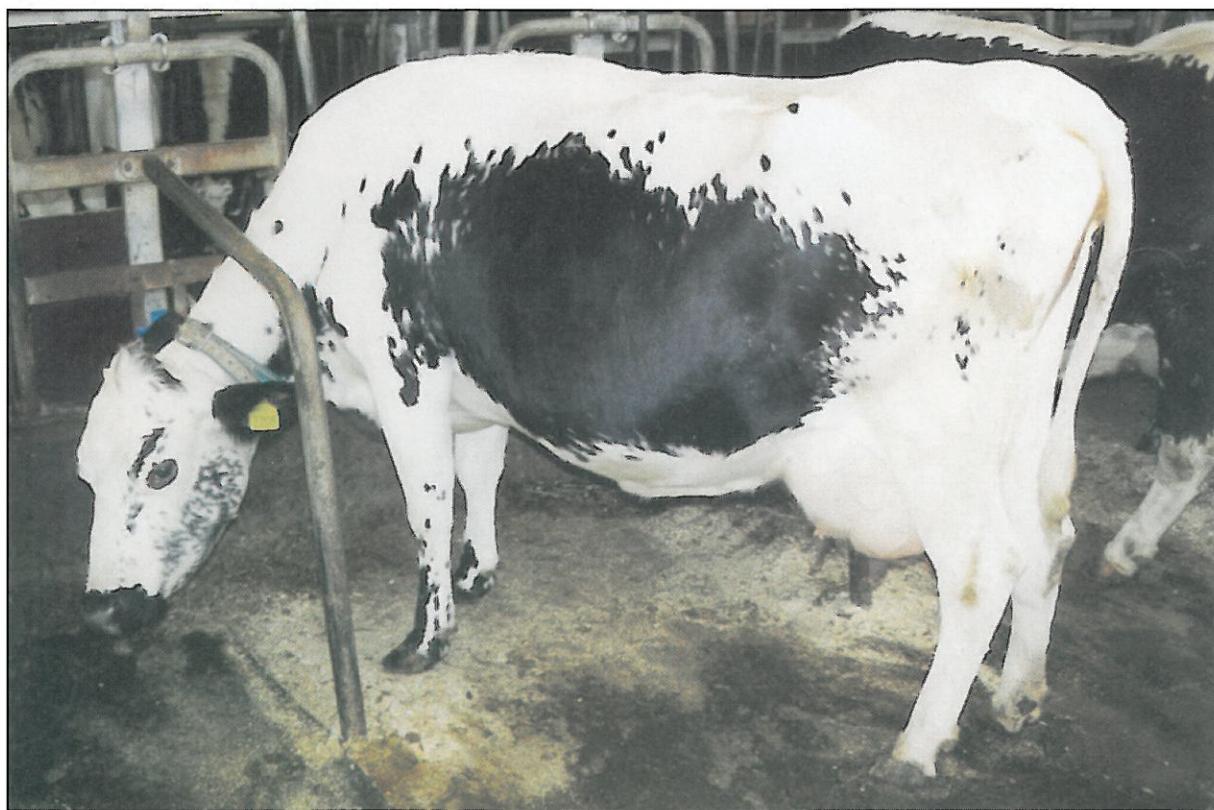
forhold elles. Øyvind Karlsen, som har hatt det daglege ansvaret for STN-buskapen og som har vore avslaget sin interesserte kontaktmann seier at det er først dei siste 3 - 4 åra at buskapen har fungert skikkeleg.

Det har vore gjort forsøk med STN-dyra i den fasen da buskapen var under oppbygging. (STN-Bladet 3-2000). Etter dette har det vore noko uvisse omkring framtida til buskapen. For gale ville det jo vore om den skulle bli avhenda att no når ein endeleg har klart å bygge den opp til ein bra STN-buskap. Heldigvis er det no søkt om midlar til eit 2 årig prosjekt som er planlagt starta til hausten. STN-kyrne er

no flytta over i ei eiga lausdriftsavdeling, og forsøket (økologisk drift) som er planlagt vil ta for seg STN-rasen sin mjølkeproduksjon, mjølkekvalitet, helse og fruktbarheit ved svært ulik føringssintensitet samanlikna med NRF. Dyra vil bli inndelte i fleire grupper med fri tilgang til økologisk dyrka grovfør, men svært ulik kraftförmengde. Vidare vil det bli kartlagt og samanlikna proteinkvalitet og feittsyresamansettinga i mjølka. Så eit spennande forsøk er det som forhåpentlegvis blir starta opp frå hausten av. Vi kjem heilt sikkert tilbake til dette i STN-Bladet etter kvart.

Men tilbake til dagens besetning. Som sagt så stammar dyra frå 7 forskjellige ku-liner. Det er 23 kyr i buskapen, og fullt påsett av ungdyr.

Den mest talrike kuslekta for øyeblikket er 3211 Fjellros med døtre og dotterdøtre. 3211 er fødd hos Paul Lindvåg i Halsa i 1992, og er framleis i full produksjon. Denne kulina er vel den minst interessante ut i frå eit avlssynspunkt, da den er kryssa fram frå NRF. 3211 Fjellros er 27,3 % NRF. Ei av 3211 Fjellros sine døtre, 3439 Fjellros etter 9115 Magne har på 2 år mjølka 6652 – 4,9 – 3,3

Beste kua i buskapen, 10 år gamle 3208 Svartros, stammar frå buskapen til Paul Nerlien i Fåvang og er 12,5% Dølafe! Svartros er etter 9066 Miro, morfar er 9034 Siljar og Mmf er 9039 Ramik. Alle er oksar frå Gerd Inger Flå, og det må ha vore ein god kombinasjon for kua har i snitt for dei siste 2 åra mjølka 7647 – 4,4 – 3,1. 179 cm i brystomfang. (drektig i 8. måned)

Den neste kuslekta er etter 3207 Riska som var fødd hos Ingebrigts Moen i Vindøla. Riska var dotter av ei ku som Ingebrigts importerte frå Bruno Kempe i Trångsviken

ved Østersund i Sverige i 1991. Av gode kyr i denne slekta kan vi nemne 3479 Snøkvit etter 9111 Høglo som på 3 år har gjort: 5354 – 3,9 – 3,5 Det kom også enda

to ku-slekter frå Moen til NLH, sjølv om den eine av dei først hadde gått vegen om Elisabeth og Amund Wormstrand i Brandval, og Vefsn Landbrukskule i Mosjøen før den hamna på Ås.. Denne slekta er no berre representert ved kua 3633 Lilja etter 9129 Håvdal.

Dei to aller mest interessante ku-linene stammar frå Kjell Wickstrøm på Oppdal og Ingulf Galåen på Røros. Desse linene tel til saman 7 kyr, og her får vi håpe det dukkar

opp aktuelle oksemødre etter kvart! Dette er gamle, gode ku-slekter som vi gjerne skulle hatt inn oksar til semin frå. 3661 Bella etter 9066 Miro med 3 års middel 5454 – 4,4 – 3,4 og 4153 Gina etter 9038 Ruud (kvige) er gode dyr av desse linene. At dyra står i forskjellige forsøk gjer det naturlegvis vanskelegare å samanlikne dei og finne dei beste dyra å avle på.

Øyvind Karlsen med ei av dei aller flottaste kyrne i buskapen, og ei aktuell framtidig oksemor. 4153 Gina etter 9038 Ruud, med morfar 9110 Hårstad. Gina stammar frå buskapen til Ingulf Galåen på Røros. Kua er på bildet oppsint og ventar sin 2. kalv.

Øyvind Karlsen har gjort en flott jobb med den aukande STN-buskapen, og er ein ivrig talsmann for rasen i NLH-miljøet! Det kommande året skal han ha permisjon frå stillinga si ved høgskolen for å arbeide ved Lyngdal jordbrukskule. Vi håpar han kjem

attende til Ås etter det året, slik at vi fortsatt kan ha glede og nytte av å ha ein så interessert og dyktig person til å halde hand i hanke med den etter kvart viktige STN-bukskapen ved NLH.

Atle-04

Livdyr

Ole Odlo, 2630 Ringebu tlf 61 28 00 86
2 kviger sept 02, feb 03 ren STN

Lars Nilsen, 9350 Sjøvegan, tlf 77 17 51 76
1. førstekalvsku kalva sept 03. Pen

Elisabeth Skaten, 5694 Onarheim,
tlf 53 43 30 10 Åringkvige ca 90%

Amund og Elisabeth Wormstrand, 2219
Brandval, tlf 62 82 51 30 Renraset STN
besetning, har av og til livbdyr til salgs, ta
kontakt.

Kjersti Hoff 2340 Løten tlf 62 59 16 41
Kalver, ren STN.

Jacob Magnussen, 6460 Eidsvåg,
tlf 71 23 54 61 Okse f mai 03. 93,6% STN

Marit Steen, 2680 Vågå tlf 61 23 76 09
1 oksekalv f aug-03.

Christian Saxlund, 2665 Lesja tlf 61 24 33 22 /
94 11 45 17 1 kukalv f juli-03 99,1% STN bra
avstamming NB: til et godt hjem!

Lars Erik Midtdal, 2555 Tufsingdalen
tlf 62 49 89 73 oksekalver f våren-03

Tor Sæland, 4354 Voll tlf 99 60 75 65
2 kyr og 1 kukalv

Harald Udal, 2838 Snertingdal tlf 61 18 37 18
2 oksekalver f aug-03

Gerd Inger Flå, 7340 Oppdal
tlf 72 42 15 19
Okse f 02.04.03 98,5 % STN

Kåre Andersson, 2240 Magnor
tlf 62 83 44 54
Oksekalver

Helen Davey, 2436 Våler
tlf 62 43 79 31 Oksekalv f november 03
100 % Renraset God mor.

Ønskes Kjøpt:

1 okse av god avstamming til bruk iavl til
våren. Ola Riste, 2967 Lomen
tlf 61 34 37 66

1 okse over 1 år. Hans G Gjeruldsen, Grimstad
tlf 37 04 51 34

Reinrasa STN-kviger som kalver ti våren Axel
Palsa, 9475 Borkenes tlf 77 09 25 91

Drektige kyr og kviger av STN. Finn Moen
Solstad, 6653 Øvre Surnadal
tlf 71 66 21 10

Drektige sTN-kviger eller kyr. Vårkalving,
ammekubesetning. Roar Østli, 3370
Vikersund tlf 32 78 00 86

4 drektige reinrasa STN-kviger ønskes kjøpt til
høsten Kalving nov/ des. Ammekubesetning
Thomar Brudalen, 2870 Dokka
tlf 61 11 23 84

2 – 3 STN-oksekalver ønskes kjøpt i juni.
Eris Davids, 2582 Grimsbu tlf 62 49 03 33

Livdyrkontakt:

Helen Davey
Tlf/ fax: 62 43 79 31

e-post: livdyr@stn-avl.no

**Se også livdrysida på:
www.stn-avl.no**

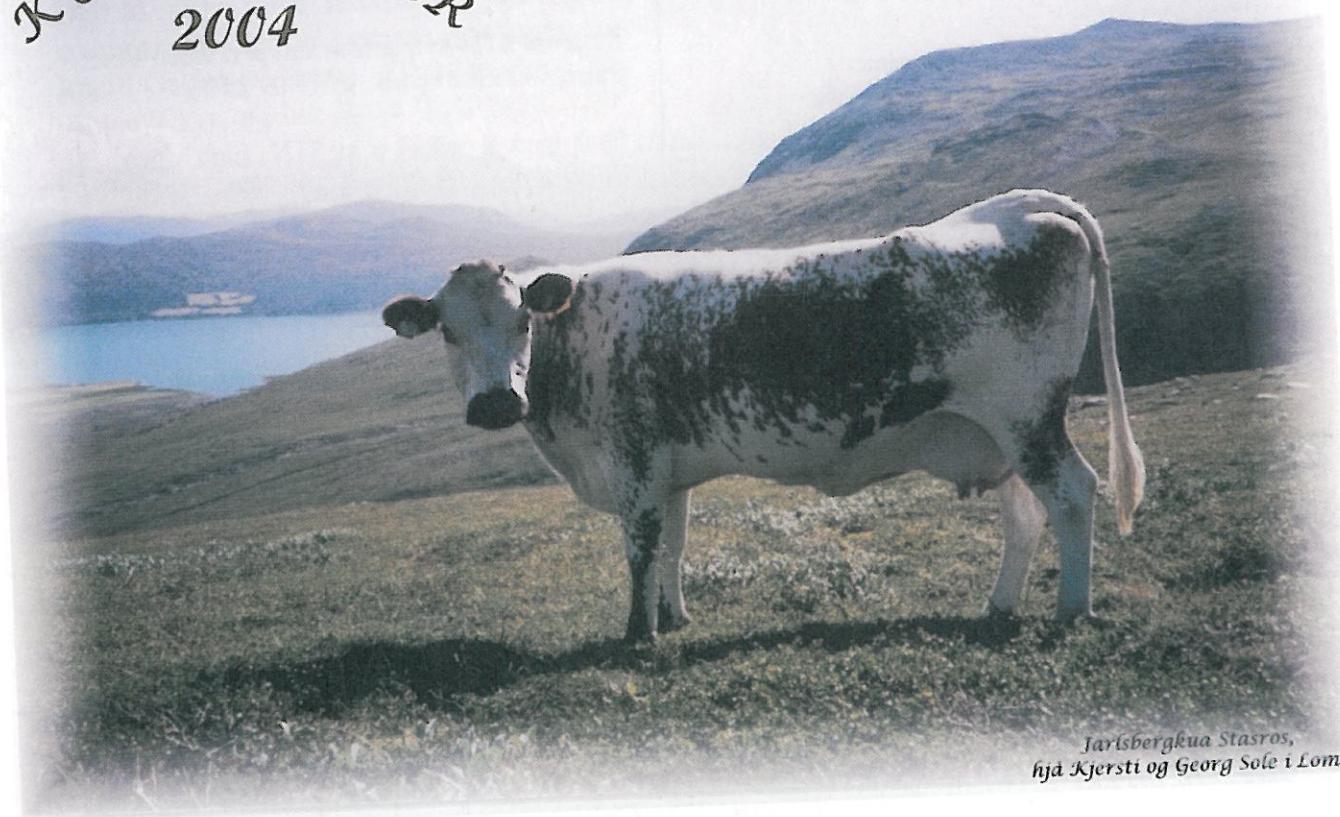
**Avslaget for STN kan ikke
garantere for opplysninger gitt
i annonsene.**

Returadresse:
Avslaget for STN
Falløkken
2092 Minnesund

B

KUKALENDER
2004

Jarlsbergkua Stasros,
hja Kjersti og Georg Sole i Lom.

KU-KALENDER 2004

Anne Korsvold Saglien frå Kvam i Gudbrandsdalen har stått for å fått laga denne fine kalenderen for 2004. I kalenderen er det fine bilde av alle dei gamle norske storferasane. Det er også med gamle merkedagar og gamle kunnamn.

Kalenderen kostar 100 kroner, og kan tingast hos:

Anne Saglien, 2642 Kvam.
Olav Sunde, Jønsberg, 2335 Stange

Telefon: 61 29 59 61
Telefon: 62 58 42 91